

The New York Times přinesly minulý týden odhalení kontroverzních praktik, jimiž v minulosti potravinářské firmy v USA manipulovaly veřejným a odborným míněním o negativních dopadech nadměrné konzumace sacharózy, ale i výsledky odborných studií. Na tyto aktivity upozornil americký autorský tým svým článkem v odborném časopise JAMA Internal Medicine.

Čerstvě zveřejněné historické dokumenty ukazují, že producenti sladkostí v 60. letech minulého století platili vědcům za to, aby se bagatelizovala spojitost mezi konzumací cukru a vznikem srdečních onemocnění a aby se místo toho v uvedené souvislosti zdůrazňovala hlavně role nasycených mastných kyselin.

Vědci z University of California ze San Franciska (U.C.S.F.) nedávno objevili a zveřejnili v časopise JAMA Internal Medicine interní záznamy o jednáních subjektů z oblasti potravinářství s vědeckými pracovníky předních amerických univerzit. Svědčí o tom, že zpracovatelé cukru po dobu až padesáti let do velké míry ovlivňovali jak výzkum souvislosti mezi onemocněními kardiovaskulárního ústrojí a konzumovanou stravou, tak i tvorbu mnohých z dodnes platných výživových doporučení.

“Dokázali odklánět diskusi o cukru celá desetiletí,” shrnuje autor článku, prof. Stanton Glantz z University of California.

Bagatelizovali rizika cukru

Záležitost se týká obchodní organizace působící v minulém století pod názvem Sugar Research Foundation (Nadace pro výzkum cukru), nyní známé jako Sugar Association (Cukrovarnický svaz). Analyzované dokumenty ukazují, že tento subjekt v roce 1967 uhradil třem vědcům z Harvardské univerzity částku odpovídající hodnotě přibližně 50 tisíc současných amerických dolarů za publikování přehledu výzkumů, týkajících se souvislosti mezi cukry, tuky a onemocněními srdce. Studie zařazené do tohoto přehledu byly voleny uvedenou organizací tak, aby byl v článku, který následně otiskl prestižní titul New England Journal of Medicine, umenšen význam konzumace cukru pro vznik kardiovaskulárních onemocnění a místo toho naopak zveličena role nasycených tuků.

Článek zveřejněný v časopise JAMA je podložen tisíci stran korespondence a dalšími dokumenty, které objevila na University of Illinois, na Harvardu a v archivech dalších knihoven

Cristin E. Kearnsová, odborná asistentka postgraduálního studia na U.C.S.F.

Je třeba poznamenat, že inkriminované osoby z vedení Cukrovarnického svazu ani vědci z Harvardské univerzity, s nimiž dotčenou spolupráci realizovali, již nežijí. Jedním z vědeckých pracovníků, jejichž výzkumná práce měla být tímto oborovým svazem potravinářských firem financována, byl Dr. Mark Hegsted. Později působil jako ředitel pro výživu na Ministerstvu zemědělství USA, kde se v roce 1977 podílel na koncipování návrhu předchůdce pozdějších výživových směrnic federální vlády Spojených států. Dalším ze zmiňovaných vědců byl Dr. Fredrick J. Stare, šéf katedry pro výživu Harvardské univerzity.

Získané záznamy dokazují, že v roce 1964 diskutoval jistý John Hickson, vrcholový manažer působící v oblasti zpracovatelského průmyslu cukru, s dalšími kolegy v oboru o plánu ovlivňovat veřejné mínění „pomocí našich výzkumných aktivit, sdělovaných informací a legislativních programů“. V té době se totiž v odborných studiích začalo poukazovat na spojitost mezi stravou bohatou na cukry a vysokými počty amerických nemocných trpících srdečními chorobami. Přičemž další vědci, jako například i prominentní fyzioložka z Minnesoty Ancel Keysová, v téže době zkoumali konkurenční teorii, a sice že za zvýšením rizika kardiovaskulárních onemocnění stojí především obsah nasycených tuků a cholesterolu v potravě.

Hickson v této souvislosti navrhl napadnout alarmující zjištění o nepříznivé roli cukru pomocí vlastního výzkumu financovaného některými hráči na trhu. “Pak budeme moci publikovat konkrétní data a vyvrátit argumenty našich kritiků,” napsal v dopise.

V roce 1965 získal Hickson pro svou věc výzkumný tým z Harvardu, který měl sestavit přehled realizovaných výzkumných prací, a to tak, aby byly studie varující před cukry odsunuty do pozadí. Za rešerši bylo tehdy uhrazeno celkem 6,5 tisíce dolarů, což je ekvivalent hodnoty současných 49 tisíc dolarů. Vědecké studie, které se měly do přehledu zařadit, vybíral sám Hickson. Tlumčil také vědcům své přání, aby bilance výsledků přehledu vyzněla ve prospěch cukrů. A Dr. Hegsted, člen týmu na Harvardské univerzitě, průmyslníky obratem písemně ujistil o tom, že se tak stane: “Jsme si dobře vědomi Vašeho konkrétního zájmu v této věci a zhostíme se jí tak dobře, jak jen to bude možné.”

Hickson průběžně dostával od řešitelského týmu vznikající koncepty práce a konzultoval je s nimi. V jedné z reakcí zadavatel s potěšením kvituje způsob, jímž odborníci o problematice píší. Tým ve výsledku bagatelizoval data o vlivu cukru jako slabá a mnohem větší význam přiznával údajům svědčícím o nepříznivých důsledcích konzumace nasycených tuků.

“Ujišťuji Vás, že přesně toto bylo naším záměrem a těším se, až se tato fakta objeví v tisku,” psal Hickson na Harvard v jednom ze svých dalších dopisů.

Dr. Glantz ve svém článku v JAMA Internal Medicine uvádí, že po zveřejnění onoho přehledu debaty o spojitosti mezi obsahem cukru ve stravě a srdečními chorobami postupně skutečně ustaly, zatímco podporu mnoha zdravotnických autorit získalo téma konzumace nízkotučné stravy.

Nenapravitelné firmy?

Cukrovarnický svaz v reakci na článek v JAMA Internal Medicine uvedl, že přehled z roku 1967 byl otištěn ještě v době, kdy lékařské odborné časopisy běžně od publikujících vědců nevyžadovaly sdělení o zdrojích svého financování. Například New England Journal of Medicine od autorů finanční dobrozdání nevyžadoval až do roku 1984. V prohlášení Cukrovarnického svazu mimo jiné stojí: “V našem odvětví by rozhodně měla panovat vyšší transparentnost, a to se týká i veškerých výzkumných aktivit“. I přesto ale Svaz obhajuje výzkumy sponzorované potravinářskými firmami s tím, že hrají významnou a informační roli v rámci diskusí probíhajících ve vědeckém prostředí. V prohlášení také stojí, že během několika dekád výzkumů se prokázalo, že cukry “v oblasti kardiovaskulárních onemocnění nesehrávají nijak zvláštní úlohu.”

Důkazy o zlehčování vlivu účinku určitých poživatin na lidský organismus byly sice objeveny v téměř 50 let starých písemnostech, některé novější dokumenty však ukazují, že potravinářské firmy v ovlivňování výzkumů pokračovaly i později. Například vloni odhalil článek v The New York Times, že společnost Coca-Cola, největší producent slazených nápojů na světě, utratila miliony dolarů na financování vědců pracujících na bagatelizaci vlivu, který mají mít slazené nápoje na vznik obezity. A v červnu agentura Associated Press zveřejnila zprávu o tom, že výrobci cukrovinek financovali studie, v nichž se tvrdilo, že děti, které mlsají, vykazují nižší tělesnou hmotnost než děti, které sladkosti nekonzumují.

A jak komentuje svůj článek prof. Glantz? „Tato naše aktuální odhalení jsou samozřejmě důležitá také proto, že debaty o škodlivosti konzumace cukru a nasycených tuků probíhají i v současnosti“. Celá dlouhá desetiletí podporují zdravotnické autority Američany v tom, aby svou tělesnou hmotnost snižovali cestou omezení příjmu tuků v potravě, což sice mnohé lidi přivedlo ke konzumaci potravin s nízkým obsahem tuků, avšak současně s vysokým obsahem cukru. A právě tento typ stravování nyní někteří odborníci obviňují z dalšího potencování narůstající krize

obezity, již obyvatelstvo USA trpí.

“Byl to od potravinářských firem velmi chytrý tah, jelikož vydání takového přehledu realizovaných výzkumů, navíc publikovaného ve velmi prominentním periodiku, skutečně dokáže odborné diskuse odvést určitým směrem,” konstatuje Glantz.

Dnes vědci vědí: rizikem jsou i slazené nápoje

Výzkum Dr. Hegsteda z Harvardu byl v minulosti využit k ovlivnění vládních výživových doporučení tak, aby se v nich u onemocnění srdce opravdu zdůraznila hlavně role nasycených tuků, zatímco cukr byl povětšinou zmiňován jen jako nositel prázdných kalorií a činitel přispívající k tvorbě zubního kazu. I v současnosti zůstávají varování před konzumací nasycených tuků hlavním pilířem státních opatření v oblasti výživy. A to i přesto, že k nim již v několika minulých letech začala Americká kardiologická společnost (American Heart Association), jakož i Světová zdravotnická organizace a další zdravotnické orgány, připojovat i výstrahy před zvýšením rizika vzniku kardiovaskulárních onemocnění při konzumaci nadměrného množství přidaného cukru.

Dr. Walter Willett, současný vedoucí katedry pro výživu při Harvard T. H. Chan School of Public Health, ve své reakci uvedl, že situace s konflikty zájmů se na akademické půdě oproti 60. letům 20. století každopádně výrazně změnila, ale že by tyto historické dokumenty z výrobních společností měly rozhodně být připomínkou toho, „proč se mají výzkumy financovat z veřejných a nikoliv z korporátních zdrojů.“ Podotýká také, že vědci, kteří inkriminované výzkumy realizovali, měli v oné době pro vyhodnocení relativního rizika spojeného s konzumací cukrů či tuků k dispozici jen omezené možnosti. Doslova uvádí: “Až s údaji, jimiž disponujeme v současnosti, jsme byli schopni prokázat, že pro vznik a rozvoj kardiovaskulárních onemocnění je rizikovým faktorem hlavně konzumace rafinovaných uhlovodanů a především pak konzumace cukrem slazených nápojů, ale že významným faktorem je i to, jaký typ tuků se v potravě přijímá.

Autor článku prof. Glantz každopádně o vědcích podílejících se na výše uvedených aktivitách konstatuje: “Bráno měřítkem současných norem se samozřejmě zachovali velmi špatně”.

Zdroj: <http://www.zdravotnickydenik.cz/2016/09/potravinarska-lobby-cele-pulstoleti-ovlivnovala-kardiologicke-vyzkumy/>

Potravinářská lobby celé půlstoletí ovlivňovala kardiologické výzkumy

Napsal uživatel Dr. Stanislava Tillmannová
Pondělí, 24 Říjen 2016 15:20 -
